

KS. WOJCIECH BARAN, Archiwum i Biblioteka Krakowskiej Kapituły Katedralnej
<https://orcid.org/0000-0002-3049-0050>
wojciechdariusz@gmail.com

**Rec.: *POSTĘPOWANIE Z MATERIAŁAMI ARCHIWALNYMI
W ARCHIWACH KOŚCIELNYCH. KATALOG DOBRYCH
PRAKTYK*, red. KS. R. R. KUFEL, A. LASZUK,
Warszawa – Zielona Góra 2023, ss. 193**

W tym roku staraniem Stowarzyszenia Archiwistów Kościelnych wydano publikację pt. „Postępowanie z materiałami archiwalnymi w archiwach kościelnych. Katalog dobrych praktyk. Wersja 1.1” pod redakcją ks. Roberta R. Kufla i Anny Laszuk, Warszawa – Zielona Góra 2023. W skład publikacji wchodzi wstęp ks. Mieczysława Różańskiego (s. 8-12), sześć rozdziałów, napisanych przez doświadczonych archiwistów-praktyków kościelnych z różnych stron Polski (s. 13-115), słownik terminologiczny (s. 116-124), aneksy z przykładami zastosowania w praktyce norm omówionych we wcześniejszych rozdziałach (s. 125-177) oraz bogata bibliografia (s. 178-193).

Pierwszy rozdział (s. 13-26) autorstwa ks. Mieczysława Różańskiego, ks. Jarosława Wąsowicza i s. Krescencji Huk mówi o strukturze zasobu archiwów kościelnych, z rozróżnieniem na diecezjalne archiwum historyczne, archiwa zakonów męskich i żeńskich. Ukazanie możliwych sposobów uporządkowania zasobu archiwalnego instytucji kościelnej według zasobów wraz z realnymi przykładami daje ogłęd, jak archiwum kościelne może i powinno być zorganizowane. Rozdział ten daje świetny ogólny obraz struktury zasobu archiwalnego, co jest niezwykle ważne zwłaszcza dla osób, które dopiero mają zorganizować archiwum od zera lub uporządkować zbiory nieporządkowane od lat.

W drugim rozdziale (s. 27-37) Anna Laszuk, Henryk Niestrój i ks. Jarosław Wąsowicz wyjaśniają, jak zabrać się za ewidencjonowanie zasobu archiwalnego, jaka jest logika nadawania numerów zespołów archiwalnych, nazw, dat skrajnych, rozmiarów itd. Wskazują także, że istotnym elementem ewidencjonowania jest prowadzenie Księgi nabytków i Księgi ubytków i mówią, jak należy je prowadzić.

Ks. Robert R. Kufel, Ewa Grin-Piszczek, Anna Laszuk i ks. Jarosław Wąsowicz tłumaczą w trzecim rozdziale (s. 38-74) jak opracowywać materiały archiwalne. Mówią o sposobie ułożenia materiałów archiwalnych, szczegółowo omawiają sposób opisywania jednostek archiwalnych wraz z przykładami, tłumaczą sposób opracowywania spuścizn, inwentarza i indeksów.

Temat udostępniania i wypożyczania archiwaliów tłumaczy w czwartym rozdziale ks. Michał Sołomieniuk (s. 75-81). Daje on cenne rady nt. udostępniania archiwaliów na miejscu i udostępniania kopii cyfrowych, omawia możliwość prowadzenia kwerend przez archiwum (udostępnianie pośrednie) oraz daje wskazówki nt. wypożyczania archiwaliów.

Anna Czajka w piątym rozdziale mówi o profilaktyce uszkodzenia zbiorów i zagadnieniach konserwatorskich (s. 82-103), zaczynając od warunków przechowywania materiałów archiwalnych w magazynach, kończąc na konserwacjach wykonywanych przez wykształconych specjalistów.

W ostatnim, szóstym, rozdziale (s. 104-115) Karol Dowgiało omawia cele, sposób i normy wykonywania digitalizacji i udostępniania kopii cyfrowych obiektów. Zdjęcie wykonane nawet przez dobrego fotografa nie zawsze odpowiada normom zalecanym dla digitalizacji archiwaliów, a lektura tego rozdziału pozwala uświadomić to sobie czytelnikowi.

Po prezentacji treści, publikacja zawiera słownik terminologiczny (s. 116-124), aneksy (s. 125-177), które zajmują prawie 1/3 objętości publikacji, co sprawia, że publikacja ta ma wymiar bardzo praktyczny i skierowana jest przede wszystkim do archiwistów-praktyków jako publikacja stworzona przez archiwistów-praktyków. Lektura zwieńczona jest bogatą bibliografią (s. 178-193), umożliwiającą dalsze zgłębienie tematu.

Mając niewielki staż jako osoba odpowiedzialna za kościelne archiwum historyczne, uważam, że jest to lektura niezwykle pomocna i porządkująca elementarną wiedzę archiwalną. Publikacja ta uchroni świeżych archiwistów przed podstawowymi błędami w sztuce archiwalnej, a bardziej doświadczonym pomoże w udoskonaleniu swojego warsztatu i organizacji pracy. Książka ta powinna być dedykowana przez władze kościelne jako lektura obowiązkowa osobom, którym zleca się odpowiedzialność za archiwa kościelne. Gdy odpowiedzialność za archiwum przejmuje pasjonat historii i źródeł, ale nieko-

niecznie magister archiwistyki, lektura ta jest absolutnym „must read”, żeby w ten sposób wobec archiwum zastosować starożytną zasadę „primum non nocere”, po pierwsze, nie szkodzić zbiorom.

KS. WOJCIECH BARAN – dr, ur. 1991, uzyskał doktorat z nauk teologicznych na Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie oraz dyplom ukończenia studiów postdoktoranckich z nauk religioznawczych w École Pratique des Hautes Études w Paryżu, dyrektor Archiwum i Biblioteki Krakowskiej Kapituły Katedralnej. Interesuje się antropologią teologiczną oraz teologią średniowieczną, edytuje średniowieczne źródła rękopiśmienne.